

● مقاله تحقیقی کد مقاله: ۰۳۶

پیچش بیضه: مرور علل اصلی منجر به ارکیتومی

چکیده

زمینه: یکی از علل اورژانس‌های شایع در پسران و بالغین پیچش یا پیچش بیضه است که می‌تواند منجر به ارکیتومی (برداشت بیضه) شود. برای افزایش احتمال حفظ بیضه در بیماران مبتلا به پیچش می‌توان از تشخیص سریع و جراحی زودرس جراحی سود برد اما در صورت تأخیر در مراجعة بیمار با وجود اقدامات فوق نیز امکان ارکیتومی وجود خواهد داشت.

روش کار: به منظور بررسی عوامل منجر به ارکیتومی، بیمارانی که با شک به پیچش بیضه، در طی یکسال به اورژانس بیمارستان لبافی نژاد مراجعت کرده و تحت جراحی اسکروتوم قرار گرفته بودند مورد مطالعه قرار گرفتند.

یافته‌ها: در این مطالعه در مدت زمان یکسال ۴۰ بیمار تحت جراحی اورژانس اسکروتوم قرار گرفتند: ۲۸ نفر از این بیماران (۷۰٪ بیماران) مبتلا به پیچش بیضه بودند که ۱۰ نفر از آنها نیاز به ارکیتومی داشتند. دو علت اصلی منجر به ارکیتومی به ترتیب، تشخیص نادرست بیماران توسط پزشک در اولین مراجعت آنها به مراکز درمانی و تأخیر مراجعت بیمار بود.

بحث و نتیجه‌گیری: میزان ارکیتومی در بیماران با درد حاد بیضه بالا می‌باشد. برای کاهش میزان آن پیشنهاد می‌شود که بازنگری در سطح آموزش عمومی بیماران و برنامه‌های مدون پزشکان انجام شود.

واژگان کلیدی: پیچش بیضه، ارکیتومی، مراقبت بهداشتی اولیه

- دکتر اکبر نورعلیزاده ۱
دکتر مریم طاهری ۲
دکتر رضا سرهنگ‌نژاد ۳
دکتر محبوبه میرزا‌ای ۴
دکتر همایون آقامحمدی *۴

- ۱- استادیار اورولوژی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۲- اورولوژیست، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۳- دستیار اورولوژی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
۴- استادیار بیهوشی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

* نشانی نویسنده مسؤول:
تهران، خیابان پاسداران، خیابان بوستان نهم، پلاک ۱۰۲، مرکز تحقیقات بیماری‌های کلیوی و مجاری ادراری

تلفن: ۰۲۶۵۷۲۸۲
فکس: ۰۲۶۵۷۲۸۲

نشانی الکترونیکی:

nouralizadeh@yahoo.com

مقدمه

در ساعت‌های اولیه درد که احتمال حفظ بیضه بالا می‌باشد، بدون هیچگونه اقدام تشخیصی تحت جراحی اورژانسی قرار می‌گرفت. مطالعات تصویربرداری از قبیل سونوگرافی داپلر فقط در صورتی انجام شد که بیماران بسیار دیر مراجعه کرده بودند. جراحی بیمار تحت بیهوشی جنزال یا موضعی انجام شده و زمان شروع بیهوشی نیز ثبت شد.

در صورت وجود پیچش بیضه در حین جراحی، پیچش باز شد. در موارد مشکوک به ایسکمی، بیضه داخل سرم گرم قرار داده شده و پس از چند دقیقه مجدداً مورد ارزیابی قرار می‌گرفت. بیضه‌های نکروزه تحت ارکیتومی قرار گرفته و بیضه‌ای که قابل نگهداری بود با بخیه غیر قابل جذب به اسکروتوم ثابت شد. در افراد مبتلا به پیچش، بیضه سمت مقابل نیز به اسکروتوم ثابت شد. در صورت مشاهده اپیدیدیمیت، پیچش آپاندیس بیضه و یا موارد غیر طبیعی دیگر، درمان لازم انجام شد.

یافته‌ها

۴۰ بیمار با شک به پیچش بیضه تحت جراحی اسکروتوم قرار گرفتند. محدوده سنی بیماران از ۵ تا ۳۹ سال (میانگین ۱۸ سال) بود. از ۴۰ بیمار، ۲۸ نفر (۷۰٪) مبتلا به پیچش بیضه بودند که در ۱۸ نفر آنها (۴۵٪) بیضه قابل نگهداری بوده و ۱۰ نفر (۲۵٪) تحت ارکیتومی قرار گرفتند. در ۴ بیمار (۱۰٪) تشخیص اپیدیدیمیت، ۶ نفر (۱۵٪) پیچش آپاندیس بیضه و در ۲ نفر باقیمانده (۵٪) یک نفر دچار ادم اسکروتوم و در فرد دوم هیچ یافته غیرطبیعی مشاهده نشد. در جدول، توزیع بیماران بر اساس سن و تشخیص حین جراحی دیده می‌شود و در نمودار، توزیع افراد براساس فاصله زمانی شروع درد تا زمان پذیرش در بیمارستان و تشخیص حین جراحی نشان داده شده است. بر طبق شواهد فوق میزان نگهداری بیضه مبتلا به پیچش با افزایش تأخیر زمان جراحی از زمان شروع درد کاهش می‌یابد.

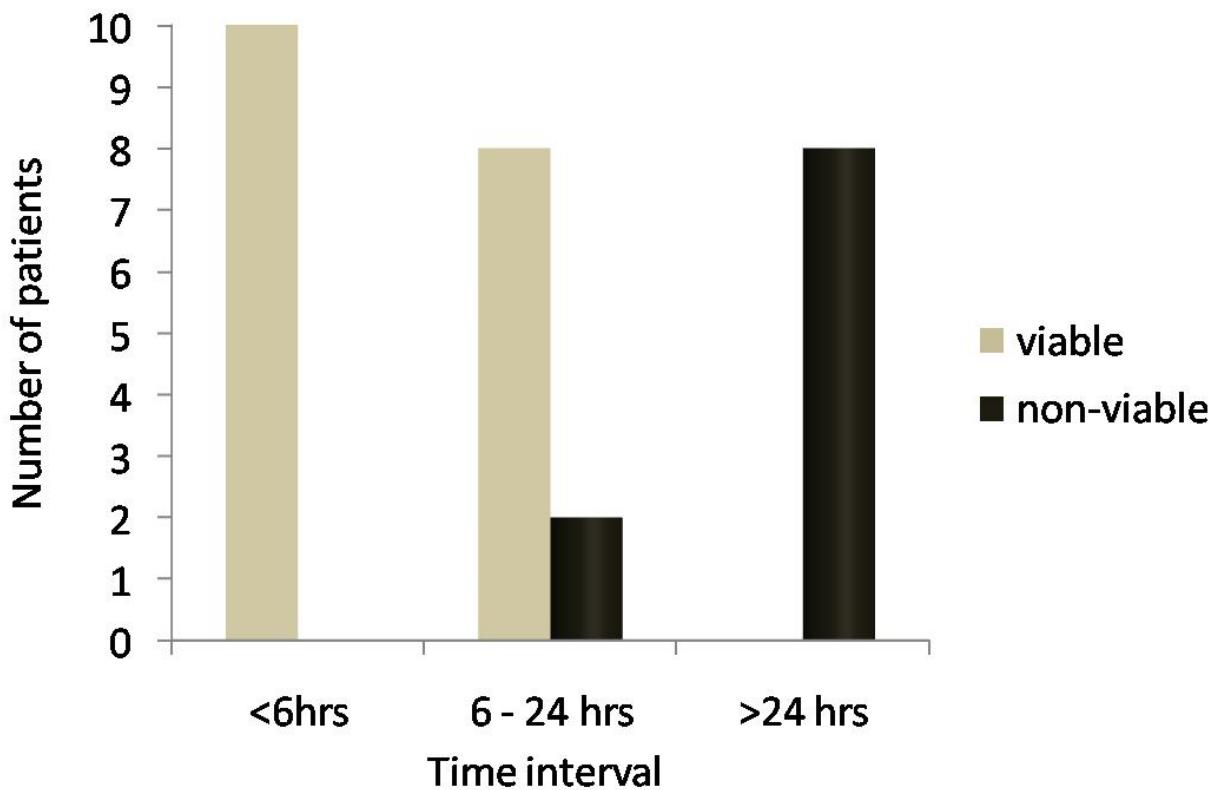
پیچش بیضه یک اورژانس حاد جراحی است که در صورت تأخیر مراجعه می‌تواند منجر به ایسکمی و در نهایت انفارکتوس بیضه شود، همچنان که براساس مطالعات آزمایشگاهی و یافته‌های کلینیکی در بالغین تأثیر آن بر ایجاد واکنش‌های ایمنی و نازابی نیز دیده شده است.^[۱] مهترین زمان برای انجام جراحی تجسس در ۶ ساعت اول شروع درد می‌باشد و بعد از آن با افزایش زمان، احتمال ارکیتومی افزایش می‌یابد.^{۵، ۸، ۹} ارزیابی موفقیت‌آمیز بیمار مراجعه کننده با پیچش بیضه به مراجعه سریع بیمار به مرکز درمانی، تشخیص صحیح پزشک در اولین ویزیت و جراحی زودرس بیضه مبتلا بستگی دارد.^[۲] در امور مربوط به بیمارستان‌ها بیشترین تلاش در جهت کاهش تأخیر بین پذیرش بیمار و زمان جراحی جراحی شده است، اما علیرغم آن همچنان موارد منجر به ارکیتومی دیده می‌شود. به همین جهت ما در این مطالعه بیماران مبتلا به پیچش بیضه را که به اورژانس بیمارستان مراجعه کرده بودند، مورد بررسی قرار دادیم تا با مرور علل منجر به ارکیتومی و توصیه به اصلاح آنها شاهد کاهش بروز آن باشیم.

مواد و روش‌ها

ما در این مطالعه تمام بیمارانی را که در طی یکسال (از مهرماه سال ۱۳۸۷ تا پایان شهریور سال ۱۳۸۸ به صورت آینده‌نگر) با شک به پیچش به اورژانس بیمارستان شهید دکتر لبافی نژاد مراجعه نموده و تحت جراحی جراحی قرار گرفتند، مورد بررسی قرار دادیم. زمان شروع درد بیضه و زمان مراجعه بیمار به اولین مرکز درمانی و یا پزشک با پرسش از بیمار ثبت گردید. زمان مراجعه بیمار به اورژانس بیمارستان لبافی نژاد و زمان انجام جراحی نیز ثبت گردید. چنانچه پیچش بیضه پس از ارزیابی بیمار توسط جراح کشیک مطرح بود، بیمار تحت جراحی اورژانس قرار می‌گرفت. در صورت مراجعه بیمار

جدول: توزیع بیماران براساس سن و تشخیص حین جراحی

تشخیص	پیچش بیضه		پیچش آپاندیس	اپیدیدیموارکیت	بقیه موارد
	دیپیچش	ارکیتومی			
تعداد بیمار	۱۸	۱۰	۶	۴	۲
میانگین سن (سال)	۲۰.۳	۱۹.۱	۱۱.۸	۱۷.۵	۱۷

نمودار: توزیع افراد براساس فاصله زمانی شروع درد تا زمان پذیرش بیمارستان و تشخیص حین جراحی

بحث

درد حاد بیضه یک اورژانس جراحی بوده و تشخیص پیچش بیضه با توجه به عوارض مربوط به ناباروری و یا از دست رفتن بیضه و نیز جنبه‌های پزشکی قانونی آن یک مسئله بحث برانگیز است. [۳] بروز سالیانه پیچش، یک نفر از هر ۴۰۰۰ مرد کمتر از ۲۵ سال است. [۴] از علل پیچش می‌توان ثبات نامناسب بیضه یا اپیدیدیم در داخل اسکروتوم ثانویه به خف甫 پوشش فاسیبایی یا عضلانی اطراف طناب اسپرماتیک را نام برد. عوامل مؤثر بر پروسه ایسکمی عبارتند از درجه چرخش بیضه، انسداد ناکامل عروق طناب اسپرماتیک و بازشدن پیچیدگی بیضه به طور خودبخودی [۶] که موجب تفاوت در تظاهر بالینی بیماران بصورت پیچش حاد، تحت حاد و یا مزمن می‌شود. [۷] ایسکمی غیرقابل برگشت پارانشیم بیضه پس از پیچش ممکن است به فاصله ۴ ساعت پس از انسداد طناب اسپرماتیک شروع شود. [۵] بر اساس شواهد علت‌های اصلی ارکیکتومی ثانویه به پیچش بیضه شامل: تأخیر مراجعه بیماران به دلیل عدم آگاهی از اورژانسی بودن درد حاد بیضه، تشخیص اولیه نادرست توسط پزشک و تأخیر جراحی

۳۲ بیمار در فاصله زمانی بین یک تا یک‌ونیم ساعت پس از پذیرش در بیمارستان لبافی نزد مورد جراحی قرار گرفتند: فاصله بین زمان پذیرش و جراحی در ۱۴ نفر (۳۵٪) یک ساعت و در ۱۸ نفر (۴۵٪) حدود یک ساعت و نیم بود. ۸ بیمار دیگر بعد از ۲۴ ساعت از شروع درد به اورژانس بیمارستان مراجعه کرده بودند. ۱۰ بیمار (۲۵٪) تحت ارکیکتومی قرار گرفتند: دو نفر (۲۰٪) از آنها پس از ۴۸ ساعت از شروع درد به بیمارستان مراجعه کرده بودند، در حالی که ۸ نفر (۸۰٪) پس از شروع درد به نزدیکترین مرکز درمانی مراجعه داشتند که از بین آنها ۶ نفر (۶۰٪) با تشخیص نادرست ۵ نفر با تشخیص اپیدیدیمواورکیت و یک نفر با تشخیص درد ارجاعی ثانویه به سنگ کلیه) تحت درمان م迪کال قرار گرفتند و برای دو نفر با قیمانده انجام سونوگرافی داپلر توصیه شده بود و از آنجایی که این نوع تصویربرداری در آن منطقه قابل دسترسی نبود؛ و به دلیل عدم وجود توصیه دیگری به منزل رفته و سه روز بعد به مرکز درمانی مراجعه کرده بودند.

پاتولوژی نداشتند. آنها دریافتند که شایعترین پاتولوژی در بیماران به علت درد حاد بیضه، پیچش بیضه است و به همین علت در بیماران مراجعه کننده به علت درد حاد بیضه (مخصوصاً در کودکان) جراحی اکتشافی در اسرع وقت باید انجام گیرد. [۱۱]

آقای Ringdahl و Teague شایع‌ترین علل از دست دادن بیضه را علل زیر ذکر کرده‌اند: تأخیر در مراجعته به پزشک ۵۸٪، تشخیص اشتباه اولیه ۲۹٪، تأخیر مراجعته به بیمارستان ارجاع شده جهت درمان ۱۳٪ [۱۲]. در صورتی که در مطالعه ما شایع‌ترین علت ارکیتومی، تشخیص اشتباه اولیه توسط پزشکان ذکر شده است.

آقای Lopez و Beasley سونوگرافی داپلر را برای تشخیص پیچش بیضه وسیله‌ای که ارزش اخباری منفی بالایی دارد ذکر کردنده ولی برای تأیید تشخیص مخصوصاً در سنین قبل از بلوغ آن را مناسب نمی‌دانند و انجام آن را صرفاً تأخیر در تجسس جراحی می‌دانند و توصیه کردنده که در صورت شک بالینی، سریعاً جراحی انجام شود. آنها همچنین یکی از علل مراجعته دیر هنگام بیماران را سن بروز بیماری می‌دانند و ذکر کردنده که چون بیماران در سنین بلوغ و حوالی بلوغ هستند از بیان درد نواحی اسکروتوم و کشاله‌ران پرهیز می‌کنند که این مشکل در سطح اجتماع قابل اصلاح نیست مگر احتمالاً با آموزش عمومی به افراد جامعه [۱۴].

در مطالعه‌ای که آقای Burnand و همکارانش انجام دادند از ۸۴ بیماری که به علت درد حاد اسکروتوم مراجعته کرده بودند به ترتیب ۵۲٪ پیچش آپاندیس بیضه، ۲۵٪ پیچش بیضه، ۱۷٪ اپیدیدیمیت و ۶٪ بقیه موارد بودند. آنها علت تأخیر در شروع درمان چهت پیچش بیضه را در اکثر موارد خارج از بیمارستان ذکر کردنده و تردید بیماران در مراجعته به مراکز بهداشتی و تشخیص اشتباه پزشکان سطح اول را دو علت مهم تأخیر در شروع درمان دانستند. آنها همچنین ذکر کردنده اکثر پسرانی که دیر مراجعته کرده بودند هیچ آموزشی در این زمینه نه در مدرسه و نه از طرف خانواده ندیده بودند و همچنین احساس راحتی در بیان درد بیضه به کادر آموزشی و بهداشتی مدرسه نمی‌کردنده و در نهایت ذکر کردنده که آموزش موارد پایه‌ای در مدارس ممکن است احتمال از دست رفتن را کاهش دهد [۱۵].

آقای Zhao و همکارانش ۲۴۴۲ بیمار بین یکماهگی تا ۱۸ سال که به علت پیچش بیضه تحت جراحی قرار گرفته‌اند را مورد بررسی قرار دادند. میزان ارکیتومی در مطالعه آنها ۴۱/۹٪ بود که این میزان در مطالعه حال حاضر ۲۵٪ بوده است. آنها علت افزایش میزان ارکیتومی در سنین پایین‌تر را عدم توانایی آنها در ابراز درد بیضه دانستند. آنها میزان ارکیتومی را در افراد زیر بیشتر ذکر کردنده: سیاهپستان، افرادی که وضعیت فرهنگی- اجتماعی پایینی داشتند، آنها ای که تحت پوشش بیمه نبودند، فاصله دور تا مراکز بهداشتی و

در بیمارستان است [۱۱، ۳، ۵، ۸، ۹]. در یک مطالعه میزان نگهداری بیضه در صورت جراحی کمتر از ۶ ساعت از زمان شروع درد، ۹۰٪ بوده در حالی که پس از ۱۲ ساعت به ۵۰٪ رسیده و پس از ۲۴ ساعت حتی به کمتر از ۱۰٪ کاهش یافته است [۸]. در متأ آنالیزی که بر روی ۵۳۵ بیمار در ۸ مطالعه انجام شد ۹۸٪ بیمارانی که کمتر از ۶ ساعت از زمان شروع درد مراجعته کرده و تحت جراحی قرار گرفته بودند، بیضه قابل نگهداری بود در صورتی که کمتر از ۲۰٪ بیمارانی که بعد از ۲۴ ساعت مراجعته کردنده بیضه آنها قابل نگهداری بود. در مطالعه ما میزان نگهداری بیضه در فاصله زمانی کمتر از ۶ ساعت صدرصد بوده، اما در فاصله زمانی بین ۶ تا ۲۴ ساعت این میزان ۸۰٪ بوده است. به نظر می‌رسد که جهت نگهداری بیضه علاوه بر اینکه زمان شروع پیچش مهم می‌باشد فاکتورهای دیگری از قبیل درجه پیچش نیز موثر هستند.

آقای Barada و همکارانش بیمارانی که به علت درد حاد بیضه تحت ارکیتومی قرار گرفته بودند را مورد ارزیابی قرار دادند. آنها دریافتند که اکثر بیمارانی که به علت تأخیر در مراجعته تحت ارکیتومی قرار گرفته در گروه سنی زیر ۱۸ سال بودند [۴]. در مطالعه ما نیز ۹ نفر (۹٪) از بیماران تحت ارکیتومی، در سنین بین ۱۵ تا ۱۹ سال بودند. در مطالعه آقای Koh و همکاران تأخیر در مراجعته و اشتباه در تشخیص دو علت اصلی ارکیتومی ذکر شده است. در حالی که تأخیر در بیمارستان نقش قابل توجهی در نتیجه جراحی بیماران نداشته است. [۹]

بر اساس مطالعات افزایش مدت زمان علامتدار بودن بیمار، بررسیک نکروز بیضه حین جراحی می‌افزاید به طوری که پس از گذشت ده ساعت در ۸۰٪ موارد و پس از ۲۴ ساعت تقریباً در صدرصد موارد نکروز مشاهده می‌شود. [۳] در مطالعه ما از ۵ بیماری که پس از ۱۲ ساعت مراجعته کرده بودند، دو نفر تحت ارکیتومی قرار گرفته‌اند و متاسفانه از بین کل بیماران تحت ارکیتومی، ۶ نفر به دلیل تشخیص نادرست در اولین مراجعته و به دنبال آن تأخیر در جراحی دچار نکروز بیضه شده بودند.

آقای Yang در مطالعه‌ای که بر روی ۱۱۸ بیمار انجام داد میانگین زمان از لحظه شروع درد تا جراحی را در بیمارانی که امکان نگهداری بیضه بود ۱۲ ساعت و در بیمارانی که ارکیتومی انجام شد ۹۰ ساعت ذکر کرد و نتیجه گرفت که مهم‌ترین عامل در نگهداری بیضه، جراحی اکتشافی سریع در موارد درد حاد بیضه می‌باشد. [۱۰] در مطالعه آقای Maluku و همکارانش ۱۷۳ بیمار به علت درد حاد بیضه تحت جراحی اکتشافی قرار گرفته‌اند. میانگین سن بیماران ۱۴ سال بود. تعداد ۵۱٪ پیچش بیضه، ۲۴٪ پیچش آپاندیس، ۹٪ اپیدیدیموارکیت و ۵٪ پاتولوژی دیگری داشتند. ۱۰٪ نیز هیچگونه

نتیجه‌گیری

اغلب بیماران مبتلا به درد حاد بیضه که تحت ارکیکتومی قرار می‌گیرند، با تأخیر به بیمارستان مراجعه می‌کنند. [۶] از آنجایی که علت اصلی منجر به ارکیکتومی قبل از بیمارستان روی می‌دهد به نظر می‌رسد بهترین اقدام در جهت کاهش موارد ارکیکتومی در کشور ما، ارتقاء آگاهی و اطلاعات افراد جامعه و آموزش به پزشکان عمومی باشد. از آن جمله می‌توان به افزایش اطلاعات عمومی از طریق رسانه‌های جمعی، بهبود آگاهی پزشکان عمومی با برگزاری دوره‌های مدون آموزشی در خصوص ارزیابی صحیح بیمار مراجعه کننده با درد حاد بیضه و افزایش آگاهی پسران بخصوص سنین زیر ۱۸ سال در مدارس راجع به اورژانسی بودن درد حاد بیضه، اشاره کرد. انجام مطالعات بیشتر در این زمینه و بررسی برنامه‌های آموزشی توصیه می‌شود. در مجموع می‌توان گفت درد حاد و شدید بیضه امری غیر طبیعی بوده و نیاز به ارزیابی سریع پزشکی دارد و توصیه ما به پزشکان عمومی، ارجاع مستقیم تمام موارد مبتلا به درد حاد بیضه به اورژانس بیمارستان جهت ویزیت بیمار توسط اورولوژیست کشیک بدون توصیه به انجام هر گونه اقدام تشخیصی است.

مراجعه به مراکز بهداشتی سطح اول و تأخیر به علت آزمایشات در آن مراکز. در نهایت به بیمارانی که درد بیضه دارند و احتمال پیچش بهداشتی سطح اول و مراجعه مستقیم به مراکز اورژانس را کرده است. [۱۷]

براساس مطالعات گذشته و شواهد فوق مهم‌ترین و تنها فاکتور مؤثر بر حفظ بیضه پس از پیچش، مدت زمان ایسکمی بوده و توصیه به انجام هرگونه مطالعه تصویربرداری منجر به تأخیر در درمان قطعی می‌گردد. در این مطالعه نیز بیمارانی که در اولین فرصت پس از شروع درد به بیمارستان مراجعه کرده بودند و مشکوک به پیچش بیضه بودند بدون هیچ اقدام دیگری سریعاً تحت جراحی قرار گرفتند. مطالعات تصویربرداری از قبیل سونوگرافی داپلر تنها در صورتی انجام می‌شود که یا بیمار بسیار دیر مراجعه کرده و یا اینکه در معاینه شک به پیچش بسیار کم بوده و بیمار قابل ترخیص افتراقی درد بیمارستان است. بنابراین مهم‌ترین اصل در تشخیص افتراقی درد حاد بیضه، شرح حال بیمار بوده و با توجه به آنکه در بیمارانی که دچار پیچش نبوده‌اند ولی تحت جراحی قرار گرفتند هیچگونه مورتالیتی و یا موربیدیتی مشاهده نشده است، به نظر می‌رسد صحیح‌ترین اقدام در بیماران مشکوک، جراحی تجسسی اورژانس می‌باشد. [۱۳]

مراجع

- 1- Rybkiewicz M. Long-term and late results of treatment in patients with a history of testicular torsion. Ann Acad Med Stetin 2001; 47: 61-75.
- 2- Muguti GI, Kalgudi R. Torsion of the testis: review of clinical experience in Zimbabwe. Cent Afr J Med 1994; 40(1): 119-122.
- 3- Dunne PJ, O'Loughlin BS. Testicular torsion: time is the enemy. ANZ J Surg 2000; 70: 441-442.
- 4- Barada JH, Weingarten JL, Cromie WJ. Testicular salvage and age-related delay in the presentation of testicular torsion. J Urol 1989; 142: 746-748.
- 5- FRANCIS XS, MARK F, BELLINGER. Campbell-Walsh Urology. 9 th ed. Philadelphia: Saunders Elsevier. 2007; 3761-3799.
- 6- Rampaul MS, Hosking SW. Testicular torsion: most delay occurs outside hospital. Ann R Coll Surg Engl 1998; 80: 169-172.
- 7- Pentyala S, Lee J, Yalamanchili P, Vitkun S, Khan SA. Testicular torsion: a review. J Lower Genit Dis 2001; 5: 38-47.
- 8- Ringdahl E, Teague L. Testicular torsion. Am Fam Physician 2006; 74: 1739-1743.
- 9- Koh KB, Dublin N, Light T. Testicular torsion. Aust N Z J Surg 1995; 65: 645-646.
- 10- Yang C, Song B, Ten J, Liu X, Wel GH. Testicular torsion in children: a 20 year retrospective study in a single institution. Sci W J 2011; 14(11): 362-368
- 11- Molokwu CN, Somani BK, Goodman CM. Outcomes of scrotal exploration for acute scrotal pain suspicious of testicular torsion: a consecutive case series of 173 patients. BJU Int 2011; 107 (6): 990-993.
- 12- Ringdahl E, Teague L. Testicular torsion. Am Fam Physician 2006; 15(10): 1739-43 .
- 13- Della Negra E, Martin M, Bernardini S, Bittard H. Spermatic cord torsion in adults. Prog Urol 2000; 10: 265-270.
- 14- Lopez RN, Beasley SW. Testicular torsion: Potential pitfalls in its diagnosis and management. J Paediatr Child Health 2011; 1-3.
- 15- Davis JE, Silverman M. Scrotal Emergencies. Emerg Med Clin North Am 2011; 29(3): 469-484.
- 16- Burnand K , Featherstone N, Tsang T. Acute scrotal pain in boys at a single paediatric centre with a questionnaire to assess patient awareness of the acute scrotum. J Child Health Care 2011; 1-5.
- 17- Zhao LC, Lautz TB, Meeks JJ, Maizels M. Pediatric Testicular Torsion Epidemiology Using a National Database: Incidence, Risk of Orchiectomy and Possible Measures Toward Improving the Quality of Care. J Urol 2011; 186(5): 2009-2013.